

RESUMÉ

Disertační práce zkoumá péči o starší osoby v Seniorzenter Phoenix, ve Spolkové republice Německo, z perspektivy skrytého kurikula totální instituce. Přínos vědecké práce je ve vytvoření analytického rámce pro zkoumanou problematiku rozparcelovanou do polí, medicínského, v němž jde o péči o tělo, vzdělávacího, pole péče o duši, sociálního pole a instituce, jenž deklarují oblast zájmu pro deskripci skrytého programu.

Strukturální členění disertační práce na teoretickou analýzu interdisciplinárních pojmů jako je geragogika, gerontopsychologie, gerontologie, gerontosociologie a geriatry, vystavuje konceptuální rámec výzkumu a argumentuje jím rozhodnutí o metodologii.

Empirická část metodologicky vychází z kvalitativních výzkumných metod je inspirována C. Geertzem (2000) v etnopedagogickém výzkumu a pátrá po skrytém kurikulu, jako sociálním a kulturnímu jevu.

Vstupem do empirické části je analýza současného výzkumu problematiky starších osob adekvátně do metodologie kvalitativního výzkumu v pedagogických vědách uvádíme pro stanovení cílů výzkumu analytický rámec. Kvalitativní etnopedagogický výzkum kombinuje pozorování, rozhovory, etnografický přístup dle C. Geertze (2000), etnopedagogickou analýzu prostor instituce, jako prostoru pro péči i vzdělávání.

Bádání poukázalo na kontrast mezi deklarovaným konceptem *Pflege mit Herz*, jako humanistickým ideálem péče o člověka i doprovodem na poslední pouti a obrazu instituce, jež pohltí lidskou přirozenost, individualit, sváže ji standardy, definuje proces. Proces jež opomine přidanou hodnotu lidství k poskytování péče zaměřené na člověka, v kontrastu ekonomických ukazatelů a podtrhne totální princip instituce. Hledání skrytého kurikula v předávání obsahu v poli péče o duši ukazuje nezaměnitelnou substanci, přirozenou schopnost vhledu a naladění k péči o člověka, svázanou procedurálními kroky, a s níž nelze obchodovat.

STRESZCZENIE

Przedmiotem badań uczyniono z perspektywy socjologicznej teorii instytucji totalnej E. Goffmana fenomen ukrytego programu opieki nad osobami starszymi w Seniorcenter Phoenix w Niemczech. Autorce zależało na skonstruowaniu analitycznej ramy do badań funkcji rzeczywistych powyższej placówki ze względu na aspekty zdrowotne, związane z troską o ciało, edukacyjne, duchowe i socjalne objętych opieką pensjonariuszy.

Rozprawa składa się z dwóch części pozwalających na ujęcie powyższych zagadnień, a mianowicie części teoretycznej i empirycznej. W tej pierwszej autorka dokonuje teoretycznej analizy kluczowych dla kontekstu jej badań takich pojęć, jak: geragogika, gerontopsychologia, gerontologia, gerontosociologia i geriatria, by na tej podstawie wypracować model teoretyczny badań własnych wraz uzasadnieniem ich metodologicznych przesłanek. W części zaś empirycznej uzasadnia powody wyboru paradygmatu badań jakościowych inspirowanych teorią C. Geertza (2000) oraz zastosowanych metod etnopedagogicznych i etnograficznych, które stosowane są w tego typu badaniach do rozpoznania, czy w powyższej placówce może być realizowany ukryty program jako fenomen społeczny i kulturowy. Tego typu instytucje mają jednak zamknięty charakter.

We wstępie do części teoretycznej dokonano rekonstrukcji współczesnych badań geragogicznych, które były prowadzone adekwatnymi metodami w dziedzinie nauk społecznychpedagogicznych. Podejście entopedagogiczne zostało zrealizowane za pomocą takich metod, jak obserwacja, rozmowy z pensjonariuszami placówki oraz analiza przestrzeni architektonicznej. Do interpretacji wypowiedzi badanych wykorzystano kategorie analityczne C. Geertza (2000). Przeprowadzone badania uświadomiły istniejący kontrast między założeniami deklarowanymi placówki, które są ujęte w koncepcji *Pflege mit Herz* („Opieka z sercem“), a więc będącej nośnikiem humanistycznego ideału troski o człowieka, by przygotować go w ostatniej drodze życia. Rozpoznanie swoistej dychotomií w obrazie instytucji pozwoliło dostrzec tak przejawy procesu troski o ludzką naturę, indywidualność, jak i ich zderzenie z instytucjonalnymi standardami oraz uwarunkowaniami ekonomicznymi, które są pochodną praw wolnego rynku.

Można mieć nadzieję, że niniejsza rozprawa będzie mogła być wykorzystana w doskonaleniu zawodowym pracowników tego typu placówek oraz w kształceniu akademickim. Dociekanie przejawów ukrytego programu placówki potwierdziło, jak trudno jest w sprawowaniu opieki nad osobami starszymi zapewnić ich niepowtarzalnej istocie godne

warunki, właściwy klimat społeczno-emocjonalny, w ramach których personel pracowniczy nie będzie kierował się przede wszystkim obowiązującymi procedurami. Z tymi bowiem także badacz nie może dyskutować, gdyż są przez niego zastane i niepodważalne.

RESUMÉ

This dissertation examines the care of senior citizens in Seniorcenter Phoenix, Germany, using the perspective of hidden curriculum of a total institution. Its main contribution is a new analytical frame for the examined subject matter divided in the fields of medical care, education and social care, as well as the institutions declaring their interest in the description of a hidden programme.

The dissertation is divided into two parts. The first, theoretical part deals with analysis of interdisciplinary terms including geragogics, gerontopsychology, gerontology, gerontosociology and geriatrics. Moreover, it presents the conceptual frame for the following research, which defines its methodology.

The second, empirical part is based on research methods inspired by Geertz (2000) and his ethnopedagogical researches and seeks for the hidden curriculum as a social and cultural phenomenon. It is opened by an analysis of the current research on senior citizens matters. The analysis is followed by qualitative ethnopedagogical research combined with observations, interviews, ethnographical approach as defined by Geertz (2000), as well as an ethnopedagogical analysis of the institutional space as a space for care and education.

The research points out the contrast between the declared Pflege mit Herz concept, as a humanistic ideal of human care including support and company in the final days and the image of an institution that denies human nature and individuality, ties it up with regulations and defined processes. The system neglects the added value of humanity in care for people and, given the economical indicators, becomes a total institution.

Searching for the hidden curriculum in presenting the content in mental care shows a noninterchangeable substance, a natural ability of insight and temper for care for people, tied by procedures, that cannot be traded.